

Trouw en betrouwbaar

hoe wij als predikanten bij de Gereformeerde Kerken ons werk willen doen

Uitgave:

Vereniging van predikanten bij de Gereformeerde Kerken in Nederland,
aangesloten bij Christennetwerk | gmv

Aan de leden van onze vereniging

Al weer een aantal jaren geleden - in 2002 - schreef collega De Bruijne voor ons een beroepscode. Een korte en een lange versie.

De korte zal - in bewerkte vorm - worden voorgelegd aan de in 2011 te houden Generale Synode, met het verzoek deze code kerkelijk te ijken. Ons voorstel is dat in de nieuwe Kerkorde van de Gereformeerde Kerken een artikel wordt opgenomen dat alle predikanten aan deze beroepscode bindt.

De inhoud van de lange versie vindt u terug in deze brochure. De vorm die we daarvoor gekozen hebben is: een toelichting op de beroepscode.

Het is de bedoeling dat wij ons deze toelichting persoonlijk toe-eigenen.

Zie de beroepscode als een erecode: 'we zijn verwonderd dat we dit werk mogen doen, we zijn er trots op en willen er dan ook op deze wijze voor gaan!'

Het zou mooi zijn wanneer zowel de code als de toelichting gaan fungeren als een ethische spiegel bij de levenslang blijvende oefening in de godsvrucht in de context van het predikantschap.

Wij vinden het van zeer groot belang dat wij als predikanten deze spiegel regelmatig ook in de collegiale kring lezen en bespreken.

Beroepscode voor predikanten

Inleiding

Deze beroepscode is - met gebruikmaking van een eerdere versie uit 2002 - opgesteld op verzoek van de Vereniging van predikanten bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Dit verzoek is later ondersteund door de Generale Synode in Zwolle-Zuid 2008, die haar deputaten Dienst en Recht opdracht gaf mee te werken aan de totstandkoming van een beroepscode voor predikanten.

Wat is een beroepscode?

Een beroepscode geeft geen opsomming van taken. Die vind je, als het over werkers in de kerk gaat, in de Heilige Schrift, de confessie, de kerkorde en bijvoorbeeld de bevestigingsformulieren. Een beroepscode beschrijft je houding, niet je werkzaamheden.

Waarom een aparte beroepscode voor predikanten?

Er zijn vele werkers in de kerk: ouderlingen, diakenen, kringleiders, jeugdleiders enz.

Voor allen gelden de morele richtlijnen uit de Heilige Schrift.

Voorzover werkers in de kerk van hun werk hun beroep maken, wettigt dit een aparte beroepscode.

Vanwege de diverse unieke facetten van het predikantschap in onderscheid van andere beroepskrachten (zoals een kerkelijk werker of een koster), is gekozen voor een speciaal op het werk van de predikant gerichte code.

Wat is de status van deze code?

De Gereformeerde Kerken in Nederland hebben in hun Kerkorde, B13.2, vastgelegd dat alle predikanten die op de een of andere wijze aan de kerken verbonden zijn, geacht worden zich aan deze beroepscode te houden.

Kerkorde B13.2: “Tot deze ongedeelde toewijding hoort dat de predikant zich in de uitoefening van zijn werk zal houden aan de Beroepscode voor predikanten.”

Hoe is deze code opgezet?

Het uitgangspunt voor deze beroepscode is wat de Schriften leren over de omgang met God en met elkaar. Er is dan ook gekozen voor een benadering vanuit het perspectief van de relaties waarbinnen de predikant zijn werk verricht.

1. De relatie tot God

1. Een predikant weet zich door de HERE geroepen tot zijn werk.
Hij moet God liefhebben boven alles. Deze liefde moet hem merkbaar motiveren. Steeds zal hij er op uit zijn naar God te verwijzen. Niet naar zichzelf.
Van iedere gelovige mag worden verwacht dat hij zich zal oefenen in vroomheid en vertrouwelijke omgang met God. Zeker van een predikant. Hij moet aanvaarden dat zijn roeping hem in een voorbeeldpositie brengt ten opzichte van anderen. Hij moet de richtlijnen die de Bijbel in dat verband geeft (bijvoorbeeld in 1 Timoteüs 3) erkennen en zich in de navolging van Christus zo laten vormen tot Gods beeld dat hij anderen kan voorgaan. Zo staat hij recht voor God.
2. Als een predikant van zichzelf weet dat hij niet meer recht voor God staat, mag hij zijn ambtswerk niet zonder meer voortzetten. Dit kan het geval zijn bij ongeloof, grote twijfel of onbeledenen en volgehouden zonden. Hij is dan verplicht gerichte pastorale hulp te zoeken en zichzelf tegenover een derde uit te spreken.
3. Wanneer de eer van Gods naam door het optreden van een predikant schade lijdt, moet hij ermee rekenen dat hij zijn ambt - voorgoed of voor een bepaalde tijd - niet meer kan uitoefenen. Hij erkent dat kerkelijke vergaderingen de bevoegdheid hebben over zijn functioneren te beslissen. Hij mag dan niet proberen om zijn positie te beschermen of zijn handelen toe te dekken.

toelichting/toespitsing

Het gaat in de code steeds over “een predikant”. Onder die naam is ons beroep bekend. Het zou krampachtig zijn in een (ook naar buiten toe) officieel stuk ineens een andere naam te gebruiken, ook al doet die meer recht aan het geheel van ons werk.

We denken hier aan de naam “dienaar van het Woord”, een naam die wat voor taak je ook hebt voor de meesten van ons van toepassing zal zijn. Een naam die ons ook precies onze plaats wijst: in dienst bij God om in allerlei situaties zijn Woord door te geven.

Juist omdat wij dienaren willen zijn, is het ons hartelijke verlangen God de Here lief te hebben boven alles en dat niet alleen in onze woorden, maar ook door onze daden te laten zien. Daarom willen wij ons inzetten voor een doorgaande levensheiliging die ons leven en vooral ook ons ambtswerk vult met de gezindheid van Christus.

Het is goed te beseffen dat wij ook zelf zondaars zijn en daarom eerlijk zijn over eigen falen, schuld en strijd tegen de zonde. Ook dienaren van God zijn helemaal aangewezen op Gods genade. In de hemel komen geen dominees, alleen verlost zondaren. Hierbij past de bereidheid om tekorten en misstappen in ons werk toe te geven en vergeving te vragen aan God en mensen.

En moet ieder je dan maar weer ‘gewoon accepteren’ alsof er niets gebeurd is? Wie het meent met z’n schuldbelijdenis staat ervoor open de gevolgen van z’n zonden o.a. voor je positie als ambtsdrager, ootmoedig te dragen. Gods naam mag door ons optreden geen schade lijden.

Vanwege de heiligheid van Gods naam zullen we ons ervoor wachten ook maar iets aan die naam te verbinden, wat er niet bij past. We mogen vrijmoedig spreken vanuit Gods Woord, maar niet op een vanzelfsprekende manier onze eigen acties, woorden, vermaningen,

oordelen, aansporingen en meningen presenteren in de naam van God als waren het de eigen woorden van God.

II. De relatie tot zichzelf

Een predikant erkent dat God zijn gehele persoon in dienst neemt om instrument te zijn voor het evangelie. Daarom moet hij de verplichting op zich nemen van een voortgaande vorming van zijn persoon. Deze vorming betreft zijn spiritualiteit, zijn persoonlijke eigenschappen, zijn sociale en andere vaardigheden, en zijn kennis van het vakgebied en het werkveld.

- a. Hij moet open staan voor gefundeerde kritiek op zijn ambtsuitoefening of stijl van handelen
- b. Hij moet zich er mee verantwoordelijk voor weten dat hij ook zelf regelmatig pastorale zorg ontvangt.
- c. Hij moet zijn werk en zijn handelen regelmatig laten toetsen door de kerkenraad. Hij zal loyaal meewerken aan zgn. functioneringsgesprekken.
- d. Hij moet zorgen voor regelmatige bijscholing en nascholing.
- e. Hij moet deelnemen aan vormen van intervisie of supervisie.

toelichting/toespitsing

Het is goed ons ervan bewust te zijn dat onze persoon een grote rol speelt in de wijze waarop wij ons werk verrichten. Voortgaande vorming helpt je kritisch naar jezelf te blijven kijken en geeft anderen ruimte om mee te kijken. Ze kunnen je corrigeren, maar ook stimuleren en bemoedigen door zowel zwakke als sterke kanten van jouw persoon met je te bespreken.

Onderschat de actieradius van je optreden niet: hoe jij dienaar bent, wat je doet of niet doet, wat je zegt of niet zegt, heeft invloed op het beeld dat anderen zich van God vormen. Het is daarom onmisbaar te waken tegen eenzijdigheden en je daarop te laten wijzen door anderen.

Voortgaande studie houdt je bij de tijd en helpt je aan een brede visie. Ondermeer de Theologische Universiteit te Kampen biedt een breed pakket aan bijscholing en nascholing.

Het siert een dienaar van het Woord niet een 'carriérist' te zijn. Maar ook als 'slaaf' zijn we geen goed voorbeeld. In beide gevallen sta je de boodschap als een boodschap van genade en ontspanning in de weg. Het is daarom goed

- *je ambt niet te misbruiken voor doelen als eer, carrière of materieel voordeel*
- *een samengaan na te streven van overgave en ijver, waaruit blijkt dat de kracht die alles te boven gaat van God komt en niet van ons*
- *geen slaaf van je werk te zijn en voldoende rust en vrije tijd te nemen*
- *flexibel met je tijdsindeling om te gaan, zodat er ruimte is voor onvoorziene en urgente situaties*
- *je werk te verrichten in een blijde en ontspannen atmosfeer en niet gestresst en krampachtig*
- *hierdoor ook de gemeente te stimuleren tot blijde en ontspannen inzet voor God in plaats van een vreugdeloze druk op haar te leggen*
- *je niet te laten leiden door de wensen van mensen maar door het oordeel van God.*

Wat al onze broeders en zusters past, past zeker ons: zelfbeheersing kennen en niet toegeven aan de zonden van verkeerde begeerten en verslavingen (roken, drinken, genotmiddelen, media, pornografie). We moeten, wanneer we in zo'n verslaving vastzitten, gericht hulp zoeken.

III. De relatie tot de gemeente

1. Een predikant zal in zijn omgang met gemeenteleden streven naar een gezond evenwicht tussen afstand en nabijheid. Hij moet

- a. voorkomen dat pastorale relaties door wederzijdse afhankelijkheid vertroebeld raken
- b. zich bij intensieve relaties met gemeenteleden bewust blijven van Gods roeping, en daarom in zulke relaties zijn onafhankelijkheid tegenover ieder behouden. Wanneer dit bij iemand niet meer lukt, moet hij de pastorale zorg overdragen aan een derde
- c. geen verantwoordelijkheden overnemen die aan anderen gegeven zijn.

toelichting/toespitsing

Wie in de omgang met gemeenteleden voor alles bedacht is op het heil van deze gemeenteleden, zal naar vermogen alles vermijden waardoor hijzelf tussen de Here en deze gemeenteleden in komt te staan. Wij beloven onszelf en elkaar dan ook dat wij naast de hierboven in de publieke code genoemde verplichtingen (III 1 a - c)

- *bedacht zullen zijn op de mogelijke risico's van vriendschappelijke relaties met gemeenteleden; we zijn bereid deze niet aan te gaan wanneer wij inschatten dat context en aard van de gemeente dit niet toelaten*
 - *ons in de omgang met gemeenteleden niet zullen laten leiden door sympathie of antipathie*
 - *onpartijdig zullen zijn en niet meedoen aan partijvorming*
 - *wanneer wij in kerkelijke discussies een bepaald standpunt huldigen toch zoveel mogelijk boven de partijen staan en dominee voor heel de gemeente zijn*
 - *ons niet zullen verschuilen tussen de sterken maar opkomen voor de zwakken*
 - *ons niet zullen laten leiden door discriminatie (raciaal, sociaal, seksueel)*
 - *maatschappelijke druk zullen weerstaan om uit naam van een non-discriminatiebeginsel Gods boodschap over een levensterrein of iemands levensstijl te verkorten*
 - *ons niet zullen laten leiden door waardering van mensen maar door het Woord van God en (last but not least)*
 - *regelmatig zullen bidden voor wie aan onze zorg zijn toevertrouwd.*
2. Een predikant dient zich bewust te zijn van de asymmetrie in zijn relaties met gemeenteleden. Daarin vertonen deze relaties kenmerken van hulpverleningsrelaties. Er is veelal sprake van een dynamiek waarin macht en intimiteit een rol kunnen spelen.
 - a. Een predikant moet onderkennen dat als gevolg daarvan sprake is van een verhoogd risico van grensoverschrijding.
 - b. Hij moet zich de ongelijkheid in positie blijven realiseren, juist wanneer een gemeentelid de indruk wekt hem vrijwillig en op voet van gelijkheid tot bepaalde acties of handelingen uit te nodigen.
 - c. Hij moet grensoverschrijdend gedrag bij zichzelf voorkomen en bij een gemeentelid pareren.
 - d. Hij moet terughoudend zijn in het alleen bezoeken van personen, bijvoorbeeld wanneer hij bij zichzelf of bij de ander stuit op affectieve aantrekking. Indien mogelijk draagt hij in een dergelijke situatie de zorg over aan een medeambtsdrager. Ook streeft hij ernaar gesprekken met zulke personen te voeren in een omgeving die bescherming biedt.
 3. Een predikant eerbiedigt de persoonlijke (lichamelijke en geestelijke) integriteit van de ander. Hij zal geen misbruik maken van de eventuele afhankelijkheid of kwetsbaarheid van diegenen die aan zijn zorg zijn toevertrouwd. Hij zal daarom iedere vorm van seksuele toenadering vermijden.
 4. Een predikant moet aanvaarden dat seksuele intimidatie en grensoverschrijding altijd gevolgen zullen hebben voor zijn ambtsuitoefening:
 - a. Hij moet onderscheid maken tussen het feit dat de boodschap van genade voor zondaars iemands persoonlijke status voor God en mensen herstelt, en het feit dat de zonde desondanks doorwerking houdt op de ambtsdienst. Daarom moet hij maatregelen als berisping, schorsing, tijdelijk ontslag of afzetting ook kunnen aanvaarden als er sprake is van persoonlijke schulderkenning en verzoening.
 - b. Hij moet aanvaarden dat na een schorsing of tijdelijk ontslag de ambtsdienst alleen weer kan worden hervat, wanneer naar het oordeel van de kerkelijke vergadering de opspraak in en buiten de kerk is weggenomen en verstoorde verhoudingen verzoend zijn. Er mag in geen

enkel opzicht meer schade zijn voor het evangelie. Een voorwaarde voor terugkomst is ook dat er voorzorgsmaatregelen genomen zijn die herhaling bedoelen te voorkomen, bijvoorbeeld therapie, werk- en procedureafspraken etc.

- c. Hij moet de noodzaak erkennen van een meldpunt voor seksuele intimidatie in pastorale situaties, en een daaraan gekoppelde klachtencommissie, die na deskundig onderzoek bindend kan adviseren aan kerkenraden en andere kerkelijke vergaderingen. Hij moet aan het onderzoek van zo'n klachtencommissie medewerking verlenen, ook wanneer hij zelf van mening is dat een klacht ongegrond is.

toelichting/toespitsing

Wie geen vreemdeling in Jeruzalem is zal beseffen dat zeker in de huidige maatschappelijke context een duidelijke code met aandacht voor zaken rond seksueel misbruik geen luxe is.

Seksuele toenadering of intimidatie is een ernstige en schadelijke vorm van grensoverschrijdend gedrag.

Waar hebben we het dan precies over? Als seksuele intimidatie geldt in het algemeen:

- intiem gedrag
- dat niet-professioneel is
- in het kader van een hulpverleningsrelatie.

Hierbij maakt het geen verschil of de andere partij akkoord gaat of zelfs initiatief neemt. In het licht van de Bijbel brengt deze grensoverschrijding schade toe aan de eer van God en aan het ambtswerk. Om die reden beloven we vooraf dat we ons achteraf nimmer aan kerkelijke maatregelen zullen onttrekken, wanneer we ons aan dergelijk gedrag hebben schuldig gemaakt. We doen alles wat in ons vermogen ligt om geen sta in de weg te zijn bij het herstel van de mogelijk door ons toedoen beschadigde relatie tussen onze slachtoffers en de Here God.

Het past ons ook in andere opzichten de integriteit van de ander te respecteren:

- a. wij manipuleren niet - in gesprekken, vergaderingen, of anderszins - om zo doelen te willen bereiken of te propageren met behulp van het gewicht van onze positie, door druk achter de schermen, of in het algemeen door geestelijke doelen na te jagen met ongeestelijke middelen.
- b. wij vermijden kerkpolitiek handelen
- c. wij zullen ons niet op ons ambt beroepen om ons van kritiek af te maken, verkeerde daden goed te praten, of vergeving en verzoening af te dwingen wanneer wij ons misgaan hebben.

5. Een predikant moet aan de kerkenraad structureel en regelmatig opening van zaken geven over zijn pastorale bezoeken en het karakter daarvan.

toelichting/toespitsing

Zeker in ons beroep is het gevaar van solisme groot. Daarom zullen we in de richting van de voor ons verantwoordelijke kerkenraad (of andere instanties) zoveel mogelijk de openheid en collegialiteit zoeken. Het moet in ons zitten een hekel te hebben aan autoritair optreden. Ook ten overstaan van de gemeente moeten we op onze hoede zijn voor 'domineren'. We behoren alle ruimte te geven aan de veelkleurige gaven van de Geest in de gemeente. Bij dit respect voor de gemeente hoort ook dat we anderen niet uitleveren aan eigen onrijpe denkbeelden en dat wij bij afwijking van wat de gemeente belijdt, trouw zijn aan de gedragslijn met betrekking tot zulke situaties, waartoe wij ons bij ons aantreden hebben verplicht. Wanneer wij zelf niet zeker zijn of het afwijkingen betreft, is het goed eerst advies te vragen aan vertrouwde collega's of andere medechristenen.

6. Een predikant moet blijven binnen de kundigheden, bevoegdheden en beperkingen die met zijn ambt gegeven zijn. Wanneer gemeenteleden van hem pastorale hulp vragen bij problemen van psychische, lichamelijke, sociale en maatschappelijke aard mag hij geen taken op zich nemen,

uitspraken doen en verwachtingen wekken in zaken die buiten zijn competentie vallen en juist tot de competentie van andere beroepsgroepen behoren. Bij het vermoeden dat er problemen zijn van meer dan pastorale aard zal hij de betrokkene wijzen op andere hulpverleners.

toelichting/toespitsing

Niemand is erbij gebaat wanneer wij amateuristische opmerkingen maken op terreinen waar wijzelf niet in gespecialiseerd zijn. In goed overleg met medeambtsdragers en de betrokkene zelf zullen we iemand op tijd doorverwijzen naar de meest geschikte deskundigen.

7. Een predikant mag geen erfenissen of (buitensporige) geschenken aannemen van personen met wie hij in een professionele verhouding staat. Daardoor zou de vervulling van het ambt vertroebeld kunnen raken. Dit geldt ook voor anonieme giften. Hij mag aan dergelijke personen zulke geschenken evenmin geven.

toelichting/toespitsing

Het past, terughoudend te zijn niet alleen en aanzien van erfenissen of buitensporige geschenken, maar ook bij kleine geschenken (boeken e.d.) die gemeenteleden in een bepaalde levensfase (bijvoorbeeld beginnende dementie) makkelijk aan hun predikant meegeven. Geschenken kunnen de relaties met gemeenteleden zelf vertroebelen, maar ook de goede naam van de kerk naar buiten toe schaden.

8. Een predikant zwijgt over wat hem in vertrouwen gezegd is.
 - a. Wanneer hij de gewoonte heeft zaken uit zijn ambtsdienst te delen met zijn echtgenote, moeten gemeenteleden daarmee op de hoogte zijn.
 - b. Zonder toestemming van betrokkenen mag hij vertrouwelijke informatie ook later niet openbaar maken (memoires).
 - c. Hij draagt er zorg voor dat ook via zijn archief zulke informatie niet bij derden komt.
 - d. Ook niet-vertrouwelijke informatie mag een predikant niet zomaar doorgeven, tenzij dit een opbouwend doel dient.
 - e. Wanneer op bijbelse of kerkordelijke gronden de zorg voor iemand gedeeld moet worden met een of meer andere ambtsdragers of met gemeenteleden, mag vertrouwelijke informatie worden doorgegeven. Betrokkene moet daarvan vooraf in kennis gesteld worden, en de gemeente moet met dit recht bekend kunnen zijn. Ook bij niet-vertrouwelijke informatie moet de predikant zo mogelijk aan betrokkene melden wat hij wil doorgeven (bijvoorbeeld aan een opvolger). Hierbij moet hij terughoudend handelen; in twijfelgevallen moet hij advies vragen aan een onafhankelijke raadgever (bijvoorbeeld een collega).
 - f. In het kader van advisering, intervisie of supervisie mag een predikant vertrouwelijke informatie - geanonimiseerd - delen met derden, mits dezen evenals hij een geheimhoudingsplicht hebben.
 - g. Alleen in uitzonderlijke gevallen geldt de zwijgplicht niet en kan er zelfs sprake zijn van meldingsplicht. Daarbij betreft het bijvoorbeeld situaties waarin het zwijgen gewetensnood met zich meebrengt of ernstige schade toebrengt aan een ander, terwijl alleen het doorbreken van dit zwijgen de schade zou kunnen wegnemen, verminderen of voorkomen.
 - h. Bij doorbreking van de zwijgplicht moet ernaar gestreefd worden dat dit plaatsvindt met medeweten van de betrokkene, en met zoveel mogelijk terughoudendheid.

toelichting/toespitsing

Het negende gebod leert ons de waarheid lief te hebben en de goede naam van onze naaste zoveel we kunnen te verdedigen en te bevorderen.

Wanneer we gewend zijn met onze echtgenote over ons werk (inclusief personen) te spreken, moeten we erop aankunnen dat ook zij van zwijgen weet.

Wij kunnen - wanneer het over de waarheid gaat, bijvoorbeeld aan het ziekbed - met delicate omstandigheden te maken krijgen. Wij moeten dan in wijsheid handelen. Wij zullen terughoudend zijn in het gebruiken van de noodleugen.

IV. De relatie tot overigen

1. Een predikant moet - wanneer hij getrouwd is en/of kinderen heeft - zijn verantwoordelijkheid jegens zijn echtgenote en zijn gezin als primair zien. Goede zorg voor de gemeente moet een basis vinden in goede zorg voor zijn gezin. Bij een mislukking van zijn huwelijk spreekt het niet vanzelf dat hij zijn ambtsdienst kan voortzetten.
2. Een predikant moet respect tonen voor en zich schikken naar personen of instanties in kerk en samenleving die gezag over hem hebben (ambtsdragers, kerkelijke vergaderingen, overheden, rechters), tenzij de gehoorzaamheid aan God anders vraagt.
3. Een predikant mag zich in de omgang met honorarium en bijverdiensten, in het bijzonder bij beroepen, niet laten leiden door geldzucht.
 - a. Hij moet eerlijk zijn t.a.v. zijn belastingplichten en niet anderen staven in oneerlijkheid (bijvoorbeeld bij zwart werk).
 - b. Hij moet ernaar streven zo vast te staan in Christus dat hij vrij staat ten opzichte van geld en goed.
4. Een predikant moet integer omgaan met eventuele beroepen. Wanneer hij een datum heeft gesteld waarna beroepen overwogen kunnen worden, mag hij voor die tijd niet aan een beroep meewerken. Wanneer hij zeker meent te weten, dat hij geen beroep of juist één bepaald beroep zal aannemen, moet hij dit vooraf zeggen.
5. Een predikant zal zich loyaal opstellen ten aanzien van taken die naar hem toekomen vanuit het kerkverband. Samen met zijn collega's zal hij zoeken naar een billijke taakverdeling.
6. Een predikant moet met respect spreken over collega's en medeambtsdragers en mag hen niet op lichtvaardige gronden afvallen tegenover anderen. Een predikant mag geen collega's beschermen tegen de prijs van onrecht ten opzichte van gemeenteleden of andere derden.

toelichting/toespitsing

Gegeven ja-woorden zullen ons heilig zijn. Wij beseffen dat we getrouwd zijn met onze vrouw, en niet met de gemeente van Christus. Ons gezin mag niet stelselmatig lijden onder de veeleisendheid van het ambt. Wij zijn ook in dit opzicht geen slaaf van ons werk, maar staan er vrij tegenover. Onze (eventuele) echtgenotes en kinderen mogen rekenen op onze trouw.

Ook naar buiten toe zullen we betrouwbaarheid uitstralen. In de omgang met niet-christenen zullen we de stijl van Christus vertonen.

Het respect voor collega's en medeambtsdragers sluit niet uit dat er ook gepaste kritiek mag worden gegeven, niet alleen op collega's, maar ook op kerkleden en kerkelijke vergaderingen. Maar ...

- *deze kritiek moet wel liefdevol en opbouwend zijn;*
- *probeer waar mogelijk e.e.a. eerst persoonlijk met de betrokkene(n) te bespreken om onnodige polarisatie te voorkomen;*
- *en streef altijd naar hoor en wederhoor.*

Aan het eind van code en toelichting gekomen bidden wij onze collega's van harte toe

“dat uw liefde blijft groeien door inzicht en fijnzinnigheid, zodat u kunt onderscheiden waar het op aankomt. Dan zult u op de dag van Christus zuiver en onberispelijk zijn, vol van de vruchten van de gerechtigheid, die u dankt aan Jezus Christus, tot lof en eer van God.”

(Filippenzen1:9-11)
